

Arbeids- og sosialdepartementet
Pb 8019 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: 17/1397

Vår dato: 02.10.2017

Saksbehandler: Tone Hagar Gangnæs // Juridisk
seksjon

Hørings svar - utkast til ny personopplysningslov

Vi viser til Arbeids- og sosialdepartementets oversendelse av 14. august 2017 med Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev datert 6. juli 2017 «Høring om utkast til ny personopplysningslov – gjennomføring av personvernforordningen i norsk rett» med vedlegg, til gjennomgang og vurdering av om arbeids- og velferdsetatens behov blir ivaretatt i dette lovforslaget.

Arbeids- og velferdsdirektoratet er ikke selvstendig høringsinstans.

Nedenfor følger våre merknader, som i hovedsak følger den samme kronologien og temainndelingen som i høringsnotatet fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Merknader til høringsnotatet:

Generell merknad til forslag til ny personopplysningslov

Ny personopplysningslov viser til personvernforordningen uten å angi hva artiklene dreier seg om, se eksempelvis lovforslagets § 14:

«Personvernforordningen artikkel 15, 16, 18, 19, 20 og 21 gjelder ikke for behandlingen av personopplysninger utelukkende for arkivformål i allmennhetens interesse så langt rettighetene vil gjøre det umulig eller i alvorlig grad vil hindre at målene med behandlingen nås».

Henvisningene gir ingen indikasjon på hva artiklene handler om uten også å ha tilgang til personvernforordningen. Dette er gjennomgående og gjør lovforslaget utilgjengelig for mange dersom det vedtas slik det er. Vi mener at bestemmelsene hadde vært mer tydelig og oversiktlig om det var angitt hva artiklene handler om i parentes etter henvisningene, f.eks. artikkel 15 (registrertes rett til innsyn) og artikkel 16 (registrertes rett til korrigerings).

NAV // ARBEIDS- OG VELFERSDIREKTORATET

Postadresse: Postboks 5 St. Olavs plass // 0130 Oslo

E-post: arbeids.og.velferdsdirektoratet@nav.no

www.nav.no //

Til kapittel 6 De grunnleggende prinsippene for behandling av personopplysninger

Til 6.4.3 Forslag i lovutkastet § 12

Justis- og beredskapsdepartementet har ved lovutkastet § 12 foreslått en bestemmelse som fremhever/presiserer at formålsbegrensningen i artikkel 5 nr. 1 bokstav b og artikkel 6 nr. 4 ikke hindrer deling av informasjon så langt dette er nødvendig for å utføre lovpålagte tilsynsoppgaver.

Lovutkastets § 12 er altså en fremheving av noen av målene som faller inn under «*..viktige mål av generell samfunnsinteresse for..*» Norge, jf. artikkel 23 nr. 1 bokstav e.

I følge høringsutkastet er formålet med § 12 å «*understreke at formålsbegrensningen ikke er til hinder for at offentlige myndigheter som har til oppgave å håndheve lovgivningen om arbeidsmiljø, trygd, skatter og avgifter, utveksler informasjon så langt dette er nødvendig for å utføre tilsynsoppgavene*».

Lovutkastets § 12 skal ikke forstås slik at informasjonsutveksling på områder som ikke er dekket av bestemmelsen er forbudt. NAV er ikke enig med Justis- og beredskapsdepartementet i at det er behov for en bestemmelse som understreker at formålsbegrensningen ikke er til hinder for at «*offentlige myndigheter som har til oppgave å håndheve lovgivningen om arbeidsmiljø, trygd, skatter og avgifter, utveksler informasjon så langt dette er nødvendig for å utføre tilsynsoppgavene*». Vi mener, som Justis- og beredskapsdepartementet, at dette følger av forordningens artikkel 23 nr. 1 bokstav e, og at en slik presisering kan føre til bestemmelsen lett kan tolkes antitetisk og at det skapes tvil om hva som faller innenfor artikkel 23 nr. 1 bokstav. Slik vi ser det kan også ordlyden i lovutkastet i seg selv åpne for tvil om hva som faller inn under «*utføre lovpålagte tilsynsoppgave*».

Slik vi ser det bør det heller utarbeides nærmere retningslinjer for hva som faller inn under artikkel 23 både med hensyn til innholdet i artikkel 23 nr. 1 og når og hvordan kravene i artikkel 23 nr. 2 skal ivaretas.

Informasjonsutveksling (gjenbruk) mellom offentlige virksomheter til nye formål, vil for øvrig kreve lovhjemmelsgrunnlag innenfor de rammer som artikkel 23 nr. 1 setter.

Om artikkel 23 nr. 1 bokstav e

NAV ønsker å knytte noen merknader til ordlyden i artikkel 23 nr. 1 bokstav e som er den bokstaven i artikkel 23 nr. 1 som i hovedsak vil komme til bruk for NAV sin del.

Artikkelen 23 nr. 1 bokstav e åpner for å gjøre begrensninger i den registrertes rettigheter «*for å sikre andre viktig mål av generell samfunnsinteresse for (...) en medlemsstat, særlig*

(...) en medlemsstats viktige økonomiske eller finansielle interesser, herunder valuta-, budsjett- og skattesaker, folkehelse og trygdespørsmål.» Slik NAV forstår artikkelen 23 nr. 1 bokstav e kommer den til bruk på «andre viktige mål av generell samfunnsinteresser...». Den videre ordlyden «viktige økonomiske eller finansielle interesser, herunder valuta-, budsjett- og skattesaker, folkehelse og trygdespørsmål» er en ikke uttømmende liste av hva som kan falle inn under «andre viktige mål av generell samfunnsinteresse». Slik vi forstår bestemmelsen, vil den kunne få anvendelse på hele NAVs forvaltnings virksomhet og ikke bare på den delen som faller inn under begrepet «trygd» som i bestemmelsen er brukt som et eksempel på «mål av generell samfunnsinteresse».

Til kapittel 7 Behandlingsgrunnlag

Til 7.1.3 – 7.2 Om artikkel 6 nr. 1 bokstav c og e, jf. artikkel 6 nr. 2 og 3

Det meste av NAV sin behandling av personopplysninger vil etter forordningens ikrafttredelse hjemles i artikkel 6 nr. 1 bokstav c og e, i tillegg til artikkel 9 nr. 2 (særlige kategorier av personopplysninger). Dette innebærer at det i tillegg til hjemmel i forordningen må foreligge et supplerende rettslig grunnlag for behandlingen i særlovgivningen, og at det rettslige grunnlaget tilfredsstiller kravene som fastsatt i artikkel 6 nr. 2 og 3.

I vårt brev av 14. februar 2017 (deres ref. 16/2154) i del 2, redegjorde vi for at NAV sitt behandlingsgrunnlag som hovedregel er lovregulert. Det som for oss har vært uklart er hvordan forordningens klarhetskrav i artikkel 6 nr. 2 og nr. 3 skal fortolkes og om NAVs behandlingsgrunnlag fastsatt i lov, vil oppfylle disse kravene. I høringsnotatet (på side 27) legger Justis- og beredskapsdepartementet til grunn at artikkel 6 nr. 3 ikke oppstiller formelle krav til innholdet i det aktuelle rettsgrunnlaget bortsett fra at det for behandling som bygger på artikkel 6 nr. 1 bokstav c med «rimelig grad av klarhet må kunne utledes et eller flere formål fra rettsgrunnlaget». For behandling av personopplysninger etter artikkel 6 nr. 1 bokstav e stilles det ikke krav om at det supplerende rettslige grunnlaget eksplisitt regulerer behandlingen av personopplysninger. NAV sine oppgaver som offentlig myndighet er i all hovedsak tydelig forankret i lov eller forskrift. Vi vil her vise til blant annet formålsbestemmelsen i NAV-loven § 1, samt folketrygdloven § 1 og de øvrige formålsbestemmelser knyttet til hver ytelse. Med utgangspunkt i Justis- og beredskapsdepartementets tolkning av artikkel 6 nr. 1 bokstav c og e, jf. artikkel nr. 2 og nr. 3, mener vi at kravene til supplerende rettsgrunnlag allerede i dag i hovedsak vil være ivare tatt for de fleste av NAV sine oppgaver.

Justis- og beredskapsdepartementet legger til grunn at det i tilknytning til lovgivningen som utgjør et supplerende rettsgrunnlag etter artikkel 6 nr. 2. og nr. 3 blant annet er adgang til å gi regler som nærmere presiserer når opplysninger lovlig skal behandles, hvilke opplysninger som kan behandles og hvordan opplysningene skal behandles. Mer spesifikke lovbestemmelser med formålsangivelser og hvordan opplysningene skal behandles er positivt både ut fra personvern- og rettssikkerhetshensyn. Det sikrer tydelighet og forutsigbarhet både for den registrerte og NAVs saksbehandlere. På den annen side må ikke regelverket ikke bli så rigid at det vil hindre fleksibilitet i NAVs tjeneste- og ytelsesutøvelse.

Personvernkonsekvensvurderinger i lovgivningsprosessen vil derfor være sentralt for å ivareta personvernprinsippene og de registrertes rettigheter, se også artikkel 35 nr. 10. NAV antar at ny lovgivning, som følge av kravene i forordningen, i større grad vil dokumentere og synliggjøre personvernkonsekvenser i lovgivningsprosessen, og at det i denne prosessen vil bli vurdert om lovgivningen bør være i samsvar med «kan» kravene i artikkel 6 nr. 3 annen setning, dvs. mer spesifikk.

Om artikkel 6 nr. 1 bokstav f

NAV behandler også personopplysninger hvor formålet er sikkerhetstiltak iverksatt overfor brukere som utøver vold og trusler om vold mot offentlige tjenestemenn. En del av disse sikkerhetstiltakene bygger på et behandlingsgrunnlag i gjeldende personopplysningslov § 8 f og arbeidsmiljølovens bestemmelser i kapitlene 4 og 9. Det gjelder lydopptak av telefonsamtaler med personer hvor det er en reell og alvorlig trusselsituasjon mot NAV, utestengningsbeslutning (hjemlet i privatrettslige forhold) og registreringsrutine i etatens systemer med varsel om bruk av sikkerhetstiltak på personnivå. Etter personvernforordningen vil behandlingsgrunnlaget etter vår vurderinger følge av artikkel 6 nr. 1 bokstav f. Vi mener at slike sikkerhetstiltak som NAV må iverksette følger av det å være arbeidsgiver og forpliktelser etter arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Generelt om gjenbruk opplysninger i NAV

Selv om NAV i all hovedsak har tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag etter den nye fordringen, ser vi at det er noen behandlingsområder der vi er usikre på om hjemmelsgrunnlaget er godt nok. En del av disse områdene har vi redegjort for tidligere i vårt brev av 14. februar 2017.

Utgangspunktet i forordningen er at behandling av opplysninger til et formål som ikke er forenlig med det opprinnelige formål er forbudt, jf. artikkel 5 nr. 1 bokstav b. I artikkel 6 nr. 4 gjøres det unntak dersom den registrerte samtykker eller det i nasjonal rett åpnes for behandling for uforenlige formål for ivaretagelse av de formål som fremgår av artikkel 23 nr. 1.

Listen i artikkel 23 nr. 1 omfatter blant annet «*viktige mål av generell samfunnsinteresse for Unionen eller en medlemsstat, særlig Unionens eller en medlemsstats viktige økonomiske eller finansielle interesser, herunder valuta-, budsjett- og skattesaker, folkehelse og trygdespørsmål.*», jf. artikkel 23 nr. 1 bokstav e.

Justis- og beredskapsdepartementet tolker artikkel 6 nr. 4 dithen at forordningen åpner for å opprettholde (og vedta nye) lovregler i spesiallovgivningen som åpner for gjenbruk av personopplysninger til formål som ikke er forenlige med innsamlingsformålet. Vi er enig i denne tolkningen.

Ønsket og behovet for gjenbruk av personopplysninger, både internt og fra andre offentlige myndigheter, er en problemstilling som NAV stadig møter. Vi jobber med, og er bevisst vårt ansvar og behov for, tilstrekkelige lovhjemler for gjenbruk av personopplysninger.

Mulighet for gjenbruk av personopplysninger er viktig for å slippe å spørre bruker flere ganger om informasjon vedkommende allerede har gitt, for å sikre god kvalitet i registrene som NAV forvalter og for utføre et effektivt og formålsrettet kontrollarbeid.

Vi vil i den sammenheng vise til Digitaliseringsrundskrivet og Digital agenda for Norge. Digitaliseringsrundskrivet er en sammenstilling av pålegg og anbefalinger vedrørende digitalisering fra Regjeringen. Det gir et helhetlig bilde av hvilke føringer som gjelder og som er viktige også i et forvaltningsperspektiv av registre. Vi viser til digitaliseringsrundskrivet pkt. 2.2:

«Virksomheten skal gjenbruke informasjon, i stedet for å spørre brukerne på nytt om forhold de allerede har opplyst. Før virksomheten etterspør informasjon, skal den sjekke om den samme informasjonen allerede finnes, og er tilgjengelig i egen eller i andre virksomheter. Finnes informasjonen hos en annen offentlig virksomhet, skal informasjonen hentes derfra, forutsatt at det foreligger hjemmel. Virksomheten som ønsker informasjon utlevert, må selv sørge for hjemmel for gjenbruk av informasjonen. Offentlige virksomheter må prioritere utveksling av informasjon som andre virksomheter har krav på.»

I St.mld. 27 Digital agenda for Norge (2015-2016), står det at de nasjonale felleskomponentene dekker behov på tvers av mange sektorer og/eller forvaltningsnivå:

«Felleskomponentene vil være sentrale komponenter i en rekke digitale tjenester.

De er av stor samfunnsøkonomisk betydning som felles mulighetsrom for digital tjenesteutvikling og gevinstrealisering i virksomhetene.»

Som følge av ny personopplysningslov med personvernforordningen har vi sett at det er nødvendig å gjennomgå behovet for gjenbruk og det tilknyttede hjemmelsgrunnlaget. På enkelte områder ser vi at det kan stilles spørsmål om hjemmelsgrunnlaget for gjenbruk av personopplysninger er godt nok, mens på andre områder ser vi at det er behov for å sikre oss et nytt hjemmelsgrunnlag som følge av ny forordning. Videre må NAV, i arbeidet med å nå målet om økt gjenbruk av informasjon i offentlige virksomheter, sikre at det utarbeides gode hjemler som tilfredsstillere kravene i ny forordning.

Vi vil nedenfor vise til noen eksempler der vi ser at det er behov for å se nærmere på behandlingsgrunnlaget for gjenbruk av personopplysninger.

Om registerforvaltning i NAV

Det er klart at NAV har lovhjemlet behandlingsgrunnlag for forvaltning og distribusjon av Aa-registeret, jf. folketrygdloven § 25-1 annet til fjerde ledd. Etatsinterne registre distribueres ikke, men brukes for eget formål i etaten. Hjemmel for å kunne opprette og behandle etatsinterne registre er mindre klar og bør utredes nærmere i NAV, vi viser her til vår tidligere dialog med departementet om dette (ref. brev av 24. februar 2017). Som behandlingsansvarlige for de etatsinterne registre (som MEDL (medlemsregister), INST (institusjonsregister), TSS (samhandlerregister) og TPS (persondataregister)), er vi svært opptatt av at hjemmelsgrunnlaget faktisk avklares for å ivareta behovet ved innføring av ny personopplysningslov og personvernforordning.

Det er viktig at vi nå utarbeider personvernbestemmelsene slik at det legges til rette for gjenbruk der personvernforordningen åpner for dette. Utviklingen innen digitalisering og automatisering tilsier at kvaliteten i registre vil bli enda mer bestemmende for innbyggernes rettigheter og plikter i fremtiden. Det er derfor viktig at ikke personvernreglene legger unødvendige begrensninger i kvalitetsarbeidet i fellesregistre og at det legges til rette for gjenbruk i forbindelse med kvalitetssikring, retting og feilhåndtering av registerdata.

Om bruk av personopplysninger til statistikk-, utredning- og analyseformål

Ut fra fortolkning av artikkel 6 nr. 1 bokstav c, jf. nr. 2 og nr. 4 og artikkel 9 nr. 2 med krav til lovhjemmelsgrunnlag, mener vi at det er et behov for et uttrykkelig lovhjemmelsgrunnlag som sikrer NAV et lovlig behandlingsgrunnlag for rett til å bruke personopplysninger (som allerede er samlet inn) til statistikk-, utredning-, evaluering- og analyseformål innenfor NAV sitt ansvarsområde. Vi viser her til direktoratets brev av 14. september 2017 (deres ref. 11.09.2017 Magnus Christiansen) om behov for lovendringer knyttet til nytt folkeregister, hvor det foreslås en tilføyelse til NAV-loven § 4 andre ledd som regulerer statistikk- og utredningsformål.

Til kapittel 8 Behandling av sensitive personopplysninger

Utgangspunktet etter personvernforordningen er at behandling av særlige kategorier av personopplysninger er forbudt. For at behandling av opplysninger som omfattes av forbudet i artikkel 9 nr. 1 skal være lovlig må vilkårene i et av unntakene i artikkel 9 nr. 2 være oppfylt. I tillegg må det foreligge et behandlingsgrunnlag etter artikkel 6.

Artikkel 9 omhandler behandling av *særlige kategorier* av personopplysninger. I høringsutkastet og i lovutkastet §§ 6 og 7 er denne typen personopplysninger omtalt som *sensitive* personopplysninger noe som er i tråd med dagens lovgivning. Vi mener at harmoniseringshensyn tilsier at forordningens språkbruk bør legges til grunn i ny lov. For øvrig har NAV ingen merknader til forslaget i lovutkastet § 7.

Til 8.3.2 Om artikkel 9 nr. 2 bokstav b

Artikkel 9 nr. 2 bokstav b gjør unntak fra artikkel 9 nr.1 for behandling som er *«nødvendig for at den behandlingsansvarlige eller den registrerte skal kunne oppfylle sine forpliktelser og utøve sine særlige rettigheter på området arbeidsrett, trygderett og sosialrett»*. Behandlingen må være tillatt i nasjonal rett som gir *«nødvendige garantier for den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser»*.

Trygderett og sosialrett er kjernen av NAV sin virksomhet. Artikkel 9 nr. 2 bokstav b vil, sammen med artikkel 9 nr. 2 bokstav g, i hovedsak være NAV sitt hjemmelsgrunnlag etter forordningen for behandling av sensitive personopplysninger og som vil kreve ytterligere rettsgrunnlag i nasjonal rett. Som Justis- og beredskapsdepartementet skriver er disse rettsområdene i stor grad lovregulert og behandling av sensitive personopplysninger på disse områdene skjer etter gjeldende rett med grunnlag i eksisterende særlovgivning.

Vi mener i hovedsak at gjeldende særlovgivning på våre områder gir tilstrekkelig grunnlag for behandling av sensitive personopplysninger også etter ny forordning. Forordningen gir imidlertid, som Justis- og beredskapsdepartementet skriver, lite veiledning på hva som ligger i «*nødvendige garantier for den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser*». NAV er underlagt en streng taushetsplikt etter NAV-loven § 7 jf. fvl. §§ 13 – 13e. Taushetsplikt i NAV innebærer at alle personopplysninger, uavhengig om de er sensitive eller ikke, skal være utilgjengelige for uvedkommende. I tillegg er NAV som forvaltningsorgan bundet av de ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper og krav, samt personvernprinsippene regulert i artikkel 5. Alle disse prinsippene og kravene har som mål å ivareta brukers/registrertes grunnleggende rettigheter og interesser.

Til 8.3.3 Om artikkel 9 nr. 2 bokstav g og h

NAV er ikke kjent med at det i dag skjer behandling av sensitive opplysninger med grunnlag i særlovgivning som ikke kan sies å oppfylle kravene som er satt i artikkel 9 nr. 2 bokstav g.

NAV (statlig del) behandler i dag ikke sensitive personopplysninger utelukkende på grunnlag av personopplysningsloven § 9 første ledd bokstav h.

Til kapittel 10 Behandling av personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser

Innenfor NAVs behandlingsområder behandles det også opplysninger om en bruker har vært mistenkt, tiltalt eller dømt for en straffbar handling hvis det er relevant for saksområdet. Vi ser imidlertid ikke behov for å ha noen supplerende bestemmelser for dette i nasjonal rett, og forstår det slik at disse opplysningene skal behandles etter de ordinære bestemmelsene i forordningen med unntak der opplysningene er undergitt en særskilt regulering (ref. artikkel 6 nr. 4, artikkel 27, artikkel 30, artikkel 35 og 37).

Til kapittel 12 Den registrertes rettigheter

Til 12.3.2 Innsyns- og informasjonsrettigheter – forslag i lovutkastet § 13

Utsatt informasjons- og innsynsrett

I direktoratets brev av 14. februar 2017, har vi redegjort for at NAV i visse situasjoner på kontrollområdet har behov for å kunne utsette informasjonsplikten i tilfeller med fare for bevisforspillelse, utsette innsynsretten når det er fare for bevisforspillelse eller avsløre en kontrollsak. Det handler kun om en tidsbegrenset utsettelse. Ved forslaget om å videreføre gjeldende rett om begrensninger i innsynsretten og informasjonsplikten i lovutkastet § 13 til ny personopplysningslov, så mener vi at disse behovene delvis blir ivaretatt.

Når det gjelder unntak fra retten til innsyn har vi i vårt brev påpekt behovet for videreføring av unntaksbestemmelsen for innsyn i forvaltningsloven § 20 første ledd andre punktum med følgende redegjørelse:

«Fare for å avsløre en kontrollsak

Når NAV Kontroll utreder en kontrollsak, vil det i noen saker være svært uheldig eller helt ødeleggende å gi innsyn underveis slik artikkel 15 gir anvisning på. Dette fordi bruker kan tilpasse seg og sin forklaring, eller ødelegge dokumentasjon og på den måten motvirke eller umuliggjøre kontrollen. Vi kan i dag med hjemmel i forvaltningsloven § 20 første ledd, andre punktum bestemme at brukeren ikke skal ha adgang til opplysningene så lenge undersøkelser pågår. Vilkåret er at partsinnsyn kan motvirke muligheten for å få saken avklart. Når undersøkelsesfasen er avsluttet og kontrollen er gjennomført, har imidlertid bruker rett til innsyn i dokumentene, jf. samme bestemmelse.

Det er behov for å vurdere rett til utsettelse av innsynsretten i tid. Det er således ikke et varig unntak fra retten til innsyn vi anmoder om. Et slikt unntak vil utgjøre en videreføring av unntaksbestemmelsen i forvaltningsloven».

I lovutkastet § 13 bokstav bokstav b foreslås det å videreføre unntaksbestemmelsen for opplysninger som «...det er påkrevd å hemmeligholde av hensyn til forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølging av straffbare forhold...»

Adgangen til utsettelse av innsynsretten i tid er avhengig av vilkåret om dette er «påkrevd å hemmeligholde av hensyn til forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølging av straffbare forhold». Det er åpnet for at denne bestemmelsen kan anvendes når innsyn kan forpurre arbeid for å avdekke straffbare forhold og at den kan anvendes for kontrollatens virksomhet (ref. Ot. prp. nr. 92 1998-1999). Vi antar at dette også vil gjelde for bruk av bestemmelsen i lovutkastet § 13 bokstav b. Hvorvidt hemmelighold er «påkrevd» må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Uttrykket «påkrevd» i juridisk terminologi er ansett å være et meget strengt vilkår, og vil normalt innebære en skjerpelse sammenlignet med uttrykket «nødvendig». Det vil si at det skal en god del til for ikke å gi innsyn. Dette innebærer at det skal mye til før unntaksbestemmelsen kan anvendes der NAV har et særskilt behov for det på kontrollområdet. En endring av begrepet «påkrevd» til «nødvendig» vil i det alt vesentlige ivareta NAV sitt behov og viktige samfunnsinteresser. Alternativt foreslås at forvaltningsloven § 20 første ledd, andre punktum videreføres i et nytt ledd i bestemmelsen.

Om vern av kilder

Etter forordningens artikkel 14 nr. 2 bokstav f plikter den behandlingsansvarlige å oppgi fra hvilken kilde personopplysningene kommer fra. NAV har i enkelte saker knyttet til trygdemisbruk eller mulig trygdemisbruk behov for å skjerme kilder («tipsere»).

Dersom NAV i kontrollarbeidet ikke lenger har muligheter til å unnta kildeopplysninger, vil det kunne føre til at viktige informasjonskilder forsvinner. Spesielt kan det gjelde i arbeidet med å avdekke og oppklare organisert/systematisk kriminalitet. Dette behovet for vern av kilder blir

ikke ivaretatt ved unntaksbestemmelsen i lovutkastet § 13, og vi viser til nærmere redegjørelse i direktoratets brev av 14. februar 2017. Vi anmoder departementet på nytt å vurdere å hjemle en unntaksbestemmelse i nasjonal rett som gjør unntak fra forordningens artikkel 14 nr. 2 bokstav f.

Til 12.3.3 Unntak fra de øvrige rettighetene (korrigerende, sletting, begrensning av behandling, dataportabilitet, retten til å protestere/innsigelsesretten og retten til ikke å være gjenstand for automatiserte individuelle avgjørelser herunder profilering)

Retten til korrigerende og sletting

For retten til korrigerende og sletting, som i stor grad blir videreføring av gjeldende rett, ser vi ikke behov for å gjøre særskilte unntak.

Retten til å protestere (innsigelsesretten)

Når det gjelder retten til å protestere mot behandling av personopplysninger etter artikkel 21 forutsetter vi at kontrollområdet er et område hvor behandlingen må gå foran den registrertes interesser, rettigheter og friheter, og hvor den registrerte ikke kan protestere mot slik behandling. Det må innfortolkes inn under interesseavveiningen i siste setning i artikkel 21 nr. 1.

Vi slutter oss til forslaget om at bruk av personopplysningene til statistikk- og arkivformål skal kunne unntas fra innsigelsesretten med hjemmel i lovutkastet § 14 første og andre ledd.

Retten til ikke å være gjenstand for automatiserte individuelle avgjørelser

Etter forordningens artikkel 22 vil NAVs brukere ha rett til å motsette seg en avgjørelse som utelukkende er basert på automatisert behandling når avgjørelsen har rettsvirkning eller i betydelig grad påvirker vedkommende, med mindre noe annet fremgår av lovhjemmel i nasjonal rett, avtale, eller hvis brukeren har gitt sitt samtykke til en slik behandling.

Denne bestemmelsen er i stor grad videreføring av personopplysningsloven § 25 om retten til å kreve manuell behandling, men krever at behandlingen skal være «*tillatt*» i henhold til nasjonal rett. I tillegg er det i artikkel 22 nr. 4 satt et forbud mot automatiserte avgjørelser som bygger på sensitive personopplysninger med mindre behandlingen bygger på samtykke eller er nødvendig av hensyn til «*viktige samfunnsinteresser*», jf. artikkel 9 nr. 2 bokstav h.

NAV har i dag få automatiserte avgjørelser (barnetrygd og pensjon). Omfanget vil øke i årene fremover. Det gjelder blant annet på foreldrepenge- og sykepengeområdet.

For NAV vil det være lite hensiktsmessig og ineffektivt dersom registrerte kan nekte slik behandling. For at NAV skal kunne lykkes med å effektivisere vår saksbehandling gjennom automatisert behandling må NAV ha lovhjemler som tillater det. Det kan gjøres ved et generelt lovhjemmelsgrunnlag for automatisering innenfor NAVs forvaltningsområder, eller at det for hvert fagområde gis særskilte lovhjemmelsgrunnlag. I dag har vi det på

barnetrygdområdet, se barnetrygdloven § 12 første ledd tredje setning som lyder: «I de tilfeller der barnetrygden tilstås automatisk etter reglene i § 14, utbetales barnetrygden til barnets mor hvis ikke foreldrene har gitt Arbeids- og velferdsetaten melding om at barnetrygden skal utbetales til barnets far».

Som «egne tiltak for å verne den registrertes rettigheter, friheter og berettiget interesser», artikkel 22 nr. 2 bokstav a og artikkel 22 nr. 4, mener vi at de registrertes rettigheter og interesser ivaretas ved forvaltningslovens krav til at enkeltvedtak skal begrunnes og kan påklages. I klageomgangen vil den registrerte få sin sak manuelt overprøvet. I tillegg gir personvernreglene de registrerte rett til informasjon og innsyn i innholdet i de reglene som blir lagt til grunn i automatiserte avgjørelsesprosesser. Elektronisk saksbehandling behøver nødvendigvis ikke være en trussel overfor personvernet, men kan øke både effektiviteten og rettssikkerhet ovenfor den enkelte.

Retten til ikke å være gjenstand for profilering

De samme vurderinger om behov for lovhjemler gjelder for profilering. Etaten har ennå ikke begynt å ta i bruk profilering slik som dette er beskrevet i forordningen, men ser på de muligheter dette kan gi. For eksempel profilering som er basert på automatisert behandling, for å kunne gi tilpassede tjenester til brukerne. For at NAV skal kunne yte nødvendig og effektiv oppfølging av brukerne, vil vi på sikt ha behov for å kunne bruke stordata til profilering, samt til å fatte automatiske individuelle avgjørelser. Det vil etter vår vurdering da bli behov for lovendringer på de områder hvor samtykke som behandlingsgrunnlag ikke er egnet til bruk til profileringsformål. Vi viser her ellers til vår redegjørelse om dette området i brev av 14.februar 2017.

Til kapittel 13 Behandlingsansvarlig og databehandler

Til 13.6 - Unntak fra varslingsfristen ved brudd på personopplysningssikkerhet – forslag i lovutkastet § 13

NAV er enig i Justis- og beredskapsdepartementets forslag om at det ved brudd på personopplysningssikkerhet (avvik) etter artikkel 34 ikke skal være en varslingsplikt ovenfor den registrerte i de tilfelle hvor lovforslagets § 13 første ledd bokstav a, b og d kommer til anvendelse. Reglene om fritak for informasjonsplikt og adgang til å nekte innsyn blir ikke effektive dersom man ved et sikkerhetsbrudd er pliktig til å varsle om dette.

NAV er av den oppfatning at unntaket i lovforslagets § 13 fjerde ledd ikke må begrenses til de tilfeller der den registrerte ikke er kjent med at det behandles opplysninger om han eller henne. I et varsel etter artikkel 34 nr. 2 bokstav a må man beskrive avviket. For å kunne gjøre det er det helt nødvendig å beskrive hva slags type opplysninger som er berørt av avviket og annen informasjon om de aktuelle personopplysningene. For NAV er det viktig fortsatt å være unntatt fra varslingsplikten i kontroll saker som vil kunne ende i en anmeldelse og straffesak. Selv om en person er klar over at det behandles opplysninger om ham eller henne vil informasjon om hvor man har innhentet opplysninger fra eller innsyn i

opplysningene kunne medføre en fare for at en person tilpasser sin forklaring, påvirker mulige vitner eller ødelegger dokumenter som kunne vært bevis i saken. En varslingsplikt i de tilfellene hvor en person er klar over behandling av opplysninger vil derfor medføre en bevisforspillelsesfare.

NAV er av den oppfatningen at unntaket fra å varsle den registrerte også bør omfatte de særlige grunnene som nevnt i lovutkastet § 13 første ledd bokstav c og e. I bokstav c er det er det hjemmel for å nekte informasjon og innsyn i opplysninger som det er utilrådelig at den registrerte av hensyn til sin helse får kjennskap til. Et varsel om avvik må som redegjort for ovenfor måtte inneholde noen av de opplysningene den registrerte ikke skal få informasjon eller innsyn i. For NAV sin del vil det være helseopplysninger det er utilrådelig at den registrerte får se. Et varsel om avvik, med de opplysningene den registrerte ikke bør se, vil kunne føre til at man kommer i situasjoner som man ønsker å unngå med unntaket i lovutkastet § 13 første ledd bokstav c.

Unntaket i forslaget § 13 første ledd bokstav e er en videreføring av nåværende personopplysningslov § 23 første ledd bokstav f. Unntaket er et generelt utformet og gir adgang til å gjøre unntak fra informasjonsplikten når åpenbare og grunnleggende private eller offentlige interesser tilsier det. Vilkårene for å gjøre unntak i medhold av denne bestemmelsen er strenge, jf. de kvalifiserte kravene som kommer til uttrykk i «åpenbare» og «grunnleggende». I forarbeidene til § 23 første ledd bokstav f, Ot. prp. nr. 92 (1998-1999) side 52 til side 54, gis det eksempler på når bestemmelsen kan komme til anvendelse. Det er svært forskjellige alternativer uten noe indre sammenheng. Unntaket er ment for de tilfellene det er åpenbart riktig å unnta fra informasjonsplikt og innsyn, og hvor det ikke var mulig å forutse dem på lovgivningstidspunktet. På grunn av bestemmelsenes strenge vilkår vil den unntaksvis komme til anvendelse. Der hvor det er aktuelt å bruke den vil det fremstå som nokså klart at den kan anvendes. Ved et slikt unntak bør det også være fritak fra å varsle den registrerte om avvik.

Til 13.7 Vurdering av personvernkonsekvenser

NAV er enig med Justis- og beredskapsdepartementet om at det ikke er behov for å pålegge plikt til personvernkonsekvensvurdering for de tilfellene som faller inn under artikkel 35 nr. 10. Unntaksregelen er snever og det er klare vilkår for når den kommer til anvendelse. NAV vil uansett ha personvernkonsekvensvurdering som et obligatorisk krav i sin endrings- og utviklingsmetodikk av arbeidsprosesser og it-utvikling. Personvernkonsekvensvurderinger vil også være en viktig del av kravfasen for innebygd personvern.

Til kapittel 14 Personvernråd giver

Til 14.3.1 Om begrepet «personvernråd giver»

Justis- og beredskapsdepartement har valgt å benytte begrepet «*personvernråd giver*» i stedet for «*personvernombud*». NAV mener bruk av begrepet personvernråd giver er uheldig og at begrepet personvernombud er en mer egnet tittel ut fra de oppgaver og stilling som

følger av forordningens bestemmelser. I Norge er personvernombud en godt innarbeidet tittel gjennom flere år, og ombudsordninger generelt har en helt spesiell tillit og gir symboleffekt utad. Den respekten og den tyngden som en ombudstittel gir, er til stor hjelp i personvernombudets daglige arbeid i sin organisasjon og utad.

Den valgte oversettelsen tar heller ikke inn over seg at det ofte finnes flere «*personvernrådgivere*», men i utgangspunktet bare ett «*personvernombud*» i en virksomhet. Man blander således sammen en allmenn rolle, «*personvernrådgiver*», med en spesifikk rolle «*personvernombud*». Den som utnevnes til personvernombud har en personlig rolle, personlige plikter, og personlige rettigheter som er spesielt regulert i forordningen, som en allmenn personvernrådgiver ikke har. Vi mener at betegnelsen «*personvernrådgiver*» vil svekke den autoriteten et personvernombud er avhengig av for å kunne fungere effektivt i en organisasjon og at rollen står i en særstilling i forhold til andre stillingsbetegnelser. Justis og beredskapsdepartementet begrunner bruken av begrepet personvernrådgiver med at det samme begrepet er benyttet i den norske oversettelsen av direktivet om behandling av personopplysninger i straffesakskjeden. NAV mener at det blir feil å sammenligne med straffesakskjeden fordi det er så mange forskjeller mellom disse to områdene. Ser man på politiregisterloven, som er den eneste nye loven etter det direktivet, er det frivillig å ha en personvernrådgiver, jf. politiregisterloven § 63 og politiregisterforskriften § 43-1. Personvernrådgiverne har heller ingen selvstendig stilling og har heller ikke det stillingsvernet som er gitt etter personvernforordningen. Personvernrådgiveren etter politiregisterloven har ikke tilsvarende kontrolloppgaver eller er det formelle kontaktpunktet med Datatilsynet, som en personvernrådgiver/ombud vil få etter personvernforordningen.

NAV mener derfor at det allerede godt innarbeidede begrepet «*personvernombud*» bør videreføres i den norske oversettelsen av forordningen og i ny personopplysningslov.

Til 14.3.5 Personvernrådgivers taushetsplikt – forslag i lovutkastet § 15

Forordningen i artikkel 38 nr. 5 lovfester at personvernrådgiver skal være bundet av taushetsplikt eller en plikt; «...*til fortrolig behandling av opplysninger ved utførelse av sine oppgaver i samsvar med unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett.*»

Alle ansatte i Arbeids- og velferdsetaten er underlagt taushetsplikt etter NAV-loven § 7 jf. forvaltningsloven §§ 13 til 13 e, som også omfatter såkalte nøytrale opplysninger som nevnt i forvaltningsloven § 13 andre ledd. Personvernpersonvernombudet i NAV er underlagt den samme lovpålagte taushetsplikt.

For å sikre at alle personvernrådgivere er underlagt taushetsplikt, slutter vi oss til forslaget om å ha en felles taushetspliktbestemmelse for personvernrådgiver i ny personopplysningslov, jf. lovutkastet § 15. Denne taushetsplikten bør være sammenfallende med den taushetsplikten som gjelder for ansatte i Datatilsynet og medlemmer av Personvernemnda. Ved at taushetsplikten omfatter «*noens personlige forhold*» og «*enkeltpersoners varsling om overtredelse av loven her*», mener vi at dette vil ivareta hensynet til enkeltpersoner som henvender seg til personvernrådgiver og som ønsker anonymitet. Det støtter også opp under personvernrådgiverens selvstendige stilling i virksomheten.

Til kapittel 15 Melde- og konsesjonsplikt

Til 15.3.2.1 Konsesjon

NAV er enig med Justis- og beredskapsdepartementet i at det ikke er et behov for konsesjonsplikt. NAV har ingen innvendinger mot at det innføres en forskriftshjemmel, som kan brukes for å løse uforutsette behov.

Til 15.3.3 Gjeldende konsesjoner – overgangsregler

NAV er ikke underlagt konsesjonsplikt for behandlingsområder hvor vi har hjemmel i lov og overgangsregler er derfor ikke relevant for oss. NAV har ingen innvendinger mot at det innføres overgangsregler dersom det anses hensiktsmessig.

Til kapittel 19 Klage over Datatilsynets vedtak

Til 19.3.2 Personvernemndas medlemmer

NAV er av den oppfatning at Personvernemnda fortsatt bør ha syv medlemmer. Vi mener at det er viktig å ha en bred sammensetning i nemnda. Det er tradisjon for at leder og nestleder er jurist. Videre at man har et medlem med teknisk bakgrunn og en med medisinsk bakgrunn. NAV mener at nemnda vil få en for snever sammensetning med bare fem medlemmer. Det er viktig å ha god bredde og personer med innsikt på flere samfunnsområder i nemnda. Dette vil en nemd på syv medlemmer i større grad kunne ivareta.

Vi har ingen merknader til Justis- og beredskapsdepartementets forslag til hvordan oppnevning av medlemmer til nemda skal skje, jf. lovutkastet § 18 tredje ledd.

Til kapittel 23 Overtredelsesgebyr

Vi har ingen merknader til dette.

Til kapittel 24 Administrativ inndragning

Vi har ingen merknader til dette.

Til kapittel 25 Straffebestemmelser

Vi er enige med Justis- og beredskapsdepartementet om at forordningen artikkel 83 om overtredelsesgebyr og ev. Datatilsynets adgang til administrativ inndragning etter artikkel 58 nr. 6, vil ha den tilstrekkelige avskrekkende effekt. En straffetrussel vil ikke ha ytterligere allmennpreventiv eller individualpreventiv effekt.

Til kapittel 28 Behandling i journalistisk, akademisk, kunstnerisk eller litterær virksomhet – forslag i lovutkastet § 3

Vi har ingen merknader til unntaksbestemmelsen i lovutkastet § 3 som i stor utstrekning er videreføring av gjeldende rett, annet enn en lovteknisk merknad til rekkefølgen på bestemmelsene. Etter vår vurdering bør lovutkastet om forholdet til ytringsfriheten være § 4, og bestemmelsen om «*geografisk virkeområde*» § 3 og § 2 om «*saklig virkeområde*».

Til kapittel 30 Fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler – forslag i lovutkastet § 9

Til 30.3.1 Vilkår for bruk av fødselsnummer mm.

Vi slutter oss til forslaget om at dagens vilkår for bruk av fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler videreføres som foreslått i lovutkastet § 9. For NAVs del er bruk av fødselsnummer og tilsvarende identifikasjonsmidler (for eksempel D-nummer) sentralt for etatens behandling av personopplysninger.

Forsendelser som inneholder fødselsnummer

Når det gjelder forsendelser som inneholder fødselsnummer er vår erfaring at det har vært behov for å ha en tydelig bestemmelse i personopplysningsforskriften § 10-2 «*Forsendelser som inneholder fødselsnummer*», som regulerer dette. Selv om denne opplysningstypen i NAV er underlagt lovpålagt taushetsplikt etter NAV-loven § 7 første ledd andre setning og dermed underlagt særskilte krav om sikring av konfidensialitet etter personopplysningsloven § 13, så er opplysningstypen for en rekke andre virksomheter hverken en taushetsbelagt eller sensitiv personopplysning. Risikoen for identitetstyveri tilsier etter vår vurdering at det er behov for tydelige regler i lov eller forskrift som regulerer beskyttelse av fødselsnummer ved forsendelser. En slik bestemmelse bør være generell, slik at den omfatter alle former for forsendelser, herunder elektroniske. Det bør ikke stilles tekniske krav til elektronisk forsendelse. Valg av teknisk løsning bør gjøres av den behandlingsansvarlige basert på vurderinger av personvernkonsekvensvurderinger og andre sikkerhetsvurderinger.

Til 30.3.2 Biometriske opplysninger

Vi mener at særvilkårene for bruk av fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler bør utvides til også gjelde for biometrisk identifisering. Som for bruk av fødselsnummer er det viktig å forhindre usaklig og unødvendig bruk av biometriske opplysninger. I tillegg, så vil krav til lovlig behandling av sensitive personopplysningene kreve et behandlingsgrunnlag etter forordningens artikkel 9 og 6. Etter vår vurdering bør det som hovedregel foreligge et uttrykkelig lovhjemmelsgrunnlag som grunnlag for bruk av biometriske opplysninger. Barneloven § 24 hjemler bruk av prøvetaking og DNA-analyse for å fastslå farskap. NAV har i dag således hjemmel i nasjonal rett til bruk av DNA i slike saker.

Til kapittel 31 Særregler ved behandling for arkivformål i allmennhetens interesse, vitenskapelig eller historisk forskning eller for statistiske formål – forslag i lovutkastet § 14

Generelt om arkivformål

NAV har som offentlig etat en arkivplikt etter arkivloven. Formålet med arkivloven er å sikre arkiv som har kulturell eller forskningsmessig verdi, eller som inneholder rettslig eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon, slik at disse kan bli tatt vare på og gjort tilgjengelig i ettertid, jf. arkivloven § 1.

Bestemmelsene i forordningen og i lovutkastet viser til «*behandling for arkivformål i allmennhetens interesse*». Vi tolker det slik at all dokumentasjon som NAV som offentlig etat har behov for å ta vare på er regulert i arkivloven, og at virkeområdet til arkivloven faller inn under arkiv i «*allmennhetens interesse*» slik at særreglene knyttet til arkiv i forordningen og lovutkastet gjelder.

Unntak fra de registrertes rettigheter

Når det gjelder behov for å kunne gjøre unntak fra de registrertes interesser til arkivformål, så mener vi at det må være mulig å rette opp feil eller mangelfulle opplysninger i dokumentet. For å ivareta dette kravet må bruker få rett til å kreve innsyn, korrigering eller sletting mv. også når opplysningene lagres til arkivformål. Når det gjelder rett til å kreve sletting forstår vi det slik at arkivlovens regler innskrenker denne rettigheten, og at arkivlovens regler som i dag, går foran personvernbestemmelsene. Dette er en viktig avklaring i forhold til forordningen.

Unntaksbestemmelsen i lovutkastet § 14 første og andre ledd er for så vidt en gjenspeiling av artikkel 89 nr. 2 og nr. 3 som åpner for at det kan gjøres unntak fra de registrertes rettigheter i nasjonal rett. Sammenholdt med tilleggsvilkåret i § 14 tredje ledd, blir det utfordrende å forstå sammenhengen mellom det generelle vilkåret i første ledd og andre ledd; «*så langt rettighetene vil gjøre det umulig eller i alvorlig grad vil hindre at målene med behandlingen nås*» og tilleggsvilkåret i tredje ledd; «*når behandlingen ikke får noen direkte*

betydning for den registrerte og det vil kreve uforholdsmessig stor innsats å gi innsyn». Det bør i lovteksten til § 14 tredje ledd fremgå at dette er et tilleggsvilkår for unntak innsyn.

Til kapittel 32 Behandling av barns personopplysninger ved informasjonssamfunnstjenester – forslag i lovutkastet § 8

Vi har ingen merknader.

Til kapittel 34 Kameraovervåking

Vi støtter Justis- og beredskapsdepartementets syn om å benytte muligheten til å gi nasjonalt regelverk vedrørende kameraovervåking på arbeidsplasser.

Selve forslaget til regelverk er stort sett videreføringer av bestemmelser i gjeldene personopplysningslov og forskrift, og virker rimelig balansert mht. vilkårene for å foreta slik overvåking, jf. lovutkastet §§ 2 og 3. Imidlertid kan hovedregelen om sletting innen én uke virke noe snau. For en stor organisasjon som NAV er en uke er i realiteten kort tid når noe potensielt alvorlig er skjedd.

Reglene om «dummyutstyr» i lovutkastet § 7, virker systematisk noe malplassert og er vel noe som hører hjemme i en generell definisjon av hva lovens bestemmelser om kameraovervåking som sådan skal omfatte, jf. lovutkastet § 1.

Utfordringen for NAV er at bruk av kameraovervåking i NAVs lokaler (i åpne soner) ofte vil ha en annen hensikt enn å overvåke lokalene som arbeidsplass. Kameraovervåking er som regel et sikkerhetstiltak med formål om å beskytte både NAV-ansatte og publikum. I visse situasjoner vil slike kameraopptak kunne omfatte sensitive personopplysninger.

Til kapittel 35 Arbeidsgivers innsyn i e-postkasse mv.

Nasjonale regler for arbeidsgivers innsyn i e-postkasse m.m.

Departementet foreslår at de gjeldende reglene i personopplysningsforskriften kapittel 9 bør videreføres i ny personopplysningslov, men med visse innholdsmessige endringer. NAV støtter forslaget, da det virker hensiktsmessig og at det på dette området er praktisk og nyttig med kjente og forutsigbare kjøreregler både for arbeidsgiver og de ansatte.

Aktivitetslogger

Når det gjelder forslaget om at innsyn i aktivitetslogg skal underlegges samme regler som innsyn i e-postkasse, så er det viktig å ta utgangspunktet i hva som er formålet med bruk av slike logger. Aktivitetslogger er et sikkerhet- og kontrolltiltak for blant annet å motvirke og avdekke uberettiget innsyn og bruk av it-systemer. Innsynslogger er en form for

aktivitetslogg. Aktivitetsloggene vil kunne inneholde personopplysninger om ansatte som har gjort oppslag i it-systemer. Det finnes ulike metoder for gjennomgang av logger på personnivå og her er tre av disse:

- 1) Hel og delvis automatiserte gjennomgang av innsynlogger på systemnivå.

Dette er automatiserte prosesser basert på forhåndsdefinerte regler/mønstre som kan resultere i avvik som krever videre manuell oppfølging av hendelsen. Den videre oppfølgingen vil være manuell og på personnivå.

- 2) Registrerte ber om innsyn i innsynslogger.

Det er hverken etter dagens personopplysningslov med forskrift eller, slik vi tolker forordningens bestemmelser, gitt den registrerte en innsynsrett til logger som inneholder opplysninger om hvilke ansatte som har gjort oppslag på seg. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i sin veileder «Retningslinjer om innsynslogg» (01/2015) derimot anbefalt at alle viktige offentlige og private registre tilrettelegger for logginnsyn for å motvirke uberettiget innsyn i personopplysninger. Innsyn i logger vil da gi bruker kontroll over egne opplysninger og grunnlag for å vurdere selv om oppslag fra ansatte er berettiget eller ikke. Hevder en registrert at et innsyn ikke er berettiget, vil det starte en manuell oppfølging på personnivå hos NAV som arbeidsgiver.

- 3) Hendelser hos NAV hvor det foreligger konkret/begrunnet mistanke om uberettiget bruk av etatens it-systemer som starter en manuell gjennomgang av loggene på personnivå.

Vi støtter i utgangspunktet behovet for klare regler, også for arbeidsgivers gjennomgang av logger på personnivå, men det er viktig at disse reglene ikke kommer i konflikt med det som er formålet med sikkerhets- og kontrolltiltaket aktivitetslogger. Uttrekk av logger på anmodning fra registrerte (ref. eksempel 2 ovenfor) harmonerer derimot ikke med vilkårene i lovutkastet § 2.

Til kapittel 36 Tilpasninger i særlovgivningen som følge av forordningen

Ny personopplysningslov med personvernforordningen vil medføre følgende endringer i:

a) Folketrygdloven § 21-4 c siste ledd

Folketrygdloven § 21-4 c siste ledd lyder:

«Personopplysningslovens regler om informasjonsplikt og om behandling av opplysninger, herunder tilgang, oppbevaring, viderebefordring og sletting, gjelder for opplysninger innhentet etter reglene i loven her, med de unntak som følger av § 21-4 b».

Etter vår vurdering er bestemmelsen i utgangspunktet overflødig fordi all behandling av personopplysninger skal oppfylle personopplysningslovens krav og bestemmelsen slik den

lyder henviser kun til et utvalg av de krav som gjelder ved innhenting av personopplysninger. I tredje ledd er det tatt inn en reservasjon for unntak som følger av folketrygdloven § 21-4 b «*Utvekslinger av opplysninger med finansinstitusjoner*». Dette unntaket vil være et unntak fra informasjonsplikten etter forordningens artikkel 13 og 14.

b) Folketrygdloven § 21-4 b fjerde ledd

Folketrygdloven § 21- 4 b fjerde ledd lyder:

«Den som opplysningene gjelder, skal ikke gjøres kjent med at det er gitt informasjon etter første eller andre ledd.»

Folketrygdloven § 21-4 b er det rettslige grunnlaget for at NAV og finansinstitusjoner skal kunne utveksle informasjon med det formål å avdekke trygdemisbruk. Den som opplysningene gjelder skal ikke gjøres kjent med at det er gitt slik informasjon, jf. folketrygdloven § 21-4 b fjerde ledd. Dvs. denne bestemmelsen er et unntak fra informasjonsplikten i gjeldende personopplysningslov §§ 19 og 20. Vi antar at begrunnelsen for å kunne gi unntak fra informasjonsplikten vil være tillatt med hjemmel i personvernforordningens artikkel 23 nr. 1 bokstav e, under forutsetning at formålet med informasjonsutvekslingen er å avdekke trygdemisbruk og at vilkårene i forskriften (ref. punkt c nedenfor) følges.

c) Forskrift om utveksling av opplysninger mellom Arbeids- og velferdsetaten og pensjonsinstitusjoner, forsikringsselskaper og andre finansinstitusjoner FOR-2009-03-11-294

Forskrift § 7 lyder:

«Krav til oppbevaring og sletting av opplysninger mv.

*Mottaker av opplysningene skal sørge for at de oppbevares, sikres mot uautorisert tilgang og slettes etter reglene i **personopplysningsloven**».*

Bestemmelsen må henviser til personvernforordningen.

d) Folketrygdloven § 21- 4

Folketrygdloven § 21-4 første ledd bokstav b) lyder:

«Ved Arbeids- og velferdsetatens¹ innhenting av registrerte opplysninger om et større antall navngitte stønadsmottakere i medhold av § 21-4 første og sjette ledd for elektronisk sammenligning med opplysninger i et annet register (masseinnhenting), gjelder følgende:

a) ..

b) Masseinnhenting kan gjelde opplysninger om inntekt eller andre økonomiske forhold, yrkesmessig status, bosted eller adresse, lovlig adgang til opphold eller arbeid i riket og

*valutatransaksjoner i utlandet. Helseopplysninger og andre opplysninger som regnes som sensitive etter **personopplysningsloven § 2 nr. 8**, kan ikke innhentes ved masseinnhenting.»*

Bestemmelsen må henvise til personvernforordningens bestemmelser.

e) NAV loven § 3 tredje ledd

NAV loven § 3 tredje ledd lyder:

*«Direktoratet er behandlingsansvarlig etter **personopplysningsloven § 2 nr. 4** og for tilrettelegging og gjennomføring av internkontrollsystemet etter personopplysningsloven §§ **13 og 14** i forhold til etaten. Departementet kan gi forskrift som nærmere regulerer behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen.»*

Bestemmelsen må henvise til forordningens bestemmelser.

f) Forskrift om rammer for delegering mellom stat og kommune om oppgaveutførelsen i de felles lokale kontorene i arbeids- og velferdsforvaltningen FOR-2007-01-26-107

Forskriften § 8 lyder:

*«Behandlingsansvaret etter personopplysningsloven Arbeids- og velferdsdirektoratet kan legge utøvende deler av behandlingsansvaret etter **personopplysningsloven § 2 nr. 4** til en kommunalt ansatt leder av det felles lokale kontoret.*

*Kommunen kan legge utøvende deler av behandlingsansvaret etter **personopplysningsloven § 2 nr. 4** til en statlig ansatt leder av det felles lokale kontoret.»*

Bestemmelsen må henvise til personvernforordningens bestemmelser.

Til kapittel 38 Økonomiske og administrative konsekvenser

Den nye personopplysningsloven og personvernforordningen får flere økonomiske og administrative konsekvenser for NAV. I den videre fremstillingen vil vi skille mellom konsekvenser i forhold til IT og konsekvenser i forhold til saksbehandling og Arbeids og velferdsdirektoratets arbeid med den nye lovgivningen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for IT

NAV har gjort en overordnet vurdering av økonomiske konsekvenser av ny personvernforordningen. Utbedring av eventuelle svakheter i IT-løsningene knyttet til dagens personvernlov inngår ikke i vurderingen.

Ny personvernlov med personvernforordningen, setter strengere krav til styringssystem, dokumentasjon av behandlinger og dataflyt og utviklingsprosessen. Vår vurdering er at dette arbeidet har en engangskostnad på mellom 5 og 10 millioner kroner og økt forvaltningsomfang tilsvarende på 3-5 årsverk.

Det er knyttet stor usikkerhet til kostnadsanslagene for IT-løsningene og det vil i det videre arbeidet både vurderes alternative løsningstilnærminger og om kravene kan løses tilfredsstillende med enklere løsninger. Det vil også bli vurdert om det er mest hensiktsmessig å forbedre dagens IT-løsninger for å møte kravene eller om det er bedre å møte kravene gjennom å erstatte enkelte av dagens IT-løsninger med nye. Det må også vurderes om deler av kravene er riktig å se sammen med nye funksjonelle behov, og at gjennomføring og eventuelt også finansiering av lovkravene knyttes til nye behov.

Vår vurdering på nåværende tidspunkt er at totalkostnaden for at NAVs IT-løsninger skal møte kravene i ny personopplysningslov er mellom 90 og 140 millioner kroner.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det øvrige arbeidet.

De nye og styrkede forpliktelsene vil medføre endringer i arbeidsoppgaver som:

Økt veiledning

Med økt fokus på personvern og styrking av de registrertes rettigheter, antar vi at saksmengden og veiledningsbehovet vil øke. NAVs kontaktsentre vil få en økt veiledning av våre brukere på dette området. Arbeids og velferdsdirektoratet vil også få økt sin arbeidsmengde når det gjelder veiledning av etaten for øvrig.

Økt arbeid med avvikhåndtering

NAV skal etter personvernforordningen varsle Datatilsynet om flere typer avvik. I tillegg til brudd på konfidensialitet skal NAV det også varsle ved brudd integritet (uautorisert endring av opplysninger) og tilgjengelighet. Det skal varsles innen 72 timer. Dette krever større beredskap for å overholde meldefristen. Det øker også saksbehandlingsmengden når flere typer avvik skal meldes og utvides til også å omfatte varsling til brukere.

Økt arbeid med databehandleravtalene

Forordningen skjerper kravene til hva som skal inngå i en databehandleravtale og øker behandlingsansvarliges oppgaver og ansvar. Det medfører mye arbeid for NAV i form av revisjon av alle eksisterende databehandleravtaler og å sørge for at disse er oppdatert i samsvar med forordningens krav, samt utarbeidelse av nye maler og retningslinjer for databehandleravtaler. I tillegg må NAV bruke mer ressurser i fremtiden på oppfølging av databehandlerne, som en følge av skjerpede krav.

Utarbeidelse og vedlikehold av instruks

Forordningens artikkel 29 innfører et nytt pålegg om å utarbeide en instruks for behandlingen av personopplysningene. Instruks må utarbeides for alle de ulike behandlingsområdene i NAV. Dette vil være en krevende implementeringsjobb for NAV som har mange behandlingsområder.

Nye saksbehandlingsoppgaver

Den registrertes rettigheter er selvstendige rettigheter hvor NAV må fatte enkeltvedtak. Den registrerte har ved personvernforordningen fått styrkede rettigheter ved innsyn, retting og sletting. I tillegg kommer de nye rettighetene som retten til å ha innsigelse på behandling og midlertidig begrensning, samt å motsette seg automatisering og bruk av profilering. Det vil medføre en økning en av antall saker på dette området.

Den nye forordningen pålegger den behandlingsansvarlige en underretningsplikt i forbindelse med korrigerende, sletting eller begrensning til «*enhver*» mottaker som har fått opplysningene utlevert fra NAV. Dette er en ny plikt som vil medføre merarbeid for NAV.

Oppsummering

Det er i dag ikke mulig å anslå hvor mye ressurser som vil medgå til dette administrative arbeidet og hva det vil utgjøre i kostnader. NAV må derfor komme tilbake til dette på et senere tidspunkt.

Med hilsen

Anja Hildonen
Seksjonssjef
Juridisk seksjon

Tone Hagar Gangnæs
Seniorrådgiver
Juridisk seksjon

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur